

Sygn. I C 3379/15 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2016 r.

Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział I Cywilny

Przewodniczący : SSR Monika Drzewiecka

Protokolant : st. sekr. sądowy Wioletta Rosołowska

po rozpoznaniu w dniu 7 kwietnia 2016 r. na rozprawie

sprawy z powództwa : (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko : A. W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej A. W. na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 2.423,57 zł (dwa tysiące czterysta dwadzieścia trzy złote pięćdziesiąt siedem groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 26 listopada 2015r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od pozwanej A. W. na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 501,90 zł (pięćset jeden złotych dziewięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. wyrokowi w pkt. 1 i 3 nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

UZASADNIENIE

W dniu 26 listopada 2015 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., wytoczył w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko A. W. powództwo o zapłatę kwoty 3.482,93 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w dniu 29 lipca 2015 roku udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 2.500 zł (stanowiącej kredyt konsumencki), którą pozwana zobowiązała się zwrócić zgodnie z harmonogramem spłat oraz umownymi odsetkami w wysokości 10% w stosunku rocznym. Dodatkowo pozwana zobowiązała się płacić wraz z każdą ratą pożyczki opłatę administracyjną w wysokości 15 zł miesięcznie oraz opłatę przygotowawczą w wysokości 975 zł, rozdzielaną proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i uiszczaną częściowo z każdą ratą w terminach spłaty pożyczki.

Zadłużenie pozwanej z tytułu umowy pożyczki na dzień wniesienia pozwu wynosi 3.482,93 zł, w tym a) 2.394,05 zł kwota niespłaconych rat kapitałowych z harmonogramu spłaty do umowy pożyczki, b) 29,52 zł skapitalizowana kwota odsetek, c) kwota 49 zł tytułem kosztów przygotowania i wysyłki monitu, d) 75 zł tytułem kosztu przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego, e) 905,36 zł opłata przygotowawcza, f) 30 zł opłata administracyjna.

Umowa pożyczki została rozwiązana przez powoda pismem z dnia 28 października 2015r. za 2 tygodniowym wypowiedzeniem, z uwagi na opóźnienie w spłacie zadłużenia przekraczającego 60 dni, z dniem 11 listopada 2015r. ze skutkiem prawnym natychmiastowej wymagalności wszystkich należności umowy z dniem 12 listopada 2015r.

Pomimo wezwania do zapłaty pozwana nie uregulowała zadłużenia dochodzonego przedmiotowym powództwem.

W dniu 03 grudnia 2015 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, wobec stwierdzonego braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, przekazał sprawę do rozpoznania tutejszemu Sądowi.

Powód uzupełnił braki formalne pozwu w postępowaniu uproszczonym w terminie.

Pozwana prawidłowo zawiadomiona o terminie rozprawy, nie stawiała się, nie złożyła odpowiedzi na pozew, nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24 lipca 2015 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. udzielił pozwanej A. W. pożyczki w kwocie 2.500 zł (kredytu konsumenckiego), na okres 14 miesięcy, którą pozwana zobowiązała się zwrócić zgodnie z harmonogramem spłat, w miesięcznych ratach (do 24 września 2016 roku) wraz z umownymi odsetkami w wysokości 10% w stosunku rocznym.

W umowie zastrzeżono także, że w przypadku braku spłaty rat lub odsetek w terminie, należności przeterminowane będą oprocentowane według stawki odsetek umownych równej czterokrotności stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego w stosunku rocznym. Dodatkowo pozwana zobowiązała się płacić wraz z każdą ratą pożyczki opłatę administracyjną w wysokości 15 zł miesięcznie oraz opłatę przygotowawczą w wysokości 975 zł, rozdzielaną proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i uiszczaną częściowo z każdą ratą w terminach spłaty pożyczki.

W umowie zastrzeżono także, że w przypadku opóźnienia pożyczkobiorcy w spłacie rat pożyczki, pożyczkodawca jest uprawniony do podjęcia działań upominawczo-windykacyjnych, we wskazanej kolejności, których koszt każdorazowo ponosi pożyczkobiorca, w tym:

- a) za koszt przygotowania i wysyłki pierwszego monitu zastrzeżono opłatę w wysokości 25 zł,
- b) za koszt przygotowania i wysyłki wezwania do zapłaty zastrzeżono opłatę w wysokości 49 zł,
- c) za koszt przygotowania i wysyłki ostatecznego wezwania do zapłaty zastrzeżono opłatę w wysokości 49 zł,
- d) za koszt przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego zastrzeżono opłatę w wysokości 75 zł (pkt 13 umowy).

Zgodnie z umową, pożyczkodawca mógł rozwiązać umowę z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia w przypadku opóźnienia pożyczkobiorcy ze spłatą zadłużenia, przekraczającego 60 dni, przy czym zastrzeżono, że dla skuteczności wypowiedzenia wymagane jest złożenie i wysłanie listem poleconym oświadczenia o wypowiedzeniu w formie pisemnej (pkt 15 umowy).

Dowód: okoliczności bezsporne, umowa pożyczki – k. 24-31; pismo z dnia 29 lipca 2015r. – k. 32.

Pozwana nie dokonywała terminowej spłaty pożyczki. Pismem z dnia 08 września 2015 roku powód wezwał pozwaną do zapłaty zadłużenia w wysokości 333,62 zł w terminie do dnia 15 września 2015 roku, w tym do zapłaty kwoty 25 zł tytułem opłaty za przedmiotowy monit.

W dniu 24 września 2015 roku powód skierował do pozwanej wezwanie do zapłaty zadłużenia w wysokości 382,62 zł w terminie do dnia 01 października 2015 roku, w tym do zapłaty kwoty 49 zł za przedmiotowe wezwanie do zapłaty.

W dniu 12 października 2015 roku powód skierował do pozwanej ostateczne wezwanie do zapłaty zadłużenia w wysokości 121,62 zł w terminie do dnia 19 października 2015 roku, w tym do zapłaty kwoty 49 zł za przedmiotowe ostateczne wezwanie do zapłaty.

W dniu 28 października 2015 roku powód skierował do pozwanej pismo z wypowiedzeniem umowy pożyczki, z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia, wzywając do zapłaty całego zadłużenia w wysokości 3.561,91 zł, które z chwilą rozwiązania umowy stało się wymagalne (w tym 172,10 zł za monit i wezwania do zapłaty).

Dowód: monit i wezwania do zapłaty – k. 33-35; wypowiedzenie umowy wraz z dowodem nadania – k. 36-37

Mimo wezwania do zapłaty, do dnia wyrokowania pozwana nie zapłaciła powodowi kwoty dochodzonej pozwem w wysokości 3.482,93 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 listopada 2015 roku (od dnia wniesienia pozwu) do dnia zapłaty.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 339 § 1 k.p.c. jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny, o czym stanowi art. 339 § 1 k.p.c. Na mocy art. 339 § 2 k.p.c. wydając wyrok zaoczny, przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Niezależnie od wynikającego z art. 339 § 2 k.p.c. domniemania prawdziwości twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, Sąd ma każdorazowo obowiązek krytycznego ustosunkowania się do jego twierdzeń z punktu widzenia ich ewentualnej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. W przypadku wątpliwości w tym przedmiocie Sąd nie może wydać wyroku zaocznego, opierając się tylko na twierdzeniach powoda o okolicznościach faktycznych. Należy wówczas przeprowadzić postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia powstałych wątpliwości (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1998r., sygn. akt I CKU 85/98; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., sygn. akt I CKU 115/97).

Przytoczone w pozwie twierdzenia budziły poważne wątpliwości Sądu, wobec czego uznano za konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego, co ograniczyło się w zasadzie do dopuszczenia dowodu z dokumentów złożonych przez stronę powodową.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, który nie był kwestionowany przez żadną ze stron procesu.

Na podstawie zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów nie budzi wątpliwości okoliczność, że powoda i pozwana łączyła umowa pożyczki. Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ustawodawca wskazał w art. 385¹ § 3 k.c., że niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Jednocześnie stosownie do art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Oznacza to, że w znacznej liczbie przypadków ciężar dowodu będzie spoczywał na przedsiębiorcy udzielającym pożyczki.

O rażącem naruszeniu interesów konsumenta można mówić w sytuacji nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku zobowiązaniowym, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom będzie miało miejsce wtedy, gdy w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego partner konsumenta tworzy takie klauzule umowne, które godzą w równowagę kontraktową stosunku.

Zdaniem Sądu, dodatkowe koszty pożyczki obejmujące opłatę przygotowawczą, opłatę administracyjną i koszty działań upominawczo-windykacyjnych zostały określone na zawyżonym, niezajdującym żadnego uzasadnienia, poziomie. Opłaty te zostały ustalone w stałej zryczałtowanej kwocie, niezależnie od faktycznie poniesionych wydatków, przez co dochodzi do braku ekwiwalentności świadczeń stron umowy pożyczki i skutkuje bezpodstawnym wzbogaceniem się strony powodowej. Wprowadzenie przez powoda opłat w wysokości wskazanej w umowie godziło w dobre i uczciwe praktyki kupieckie oraz w sposób rażąco naruszało interes pozwanej jako konsumenta.

Nawet jeśli przyjąć, że zapisy umowy pożyczki przewidujące obowiązek ponoszenia dodatkowych opłat nie stanowią niedozwolonych klauzul umownych, to są one sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Wprawdzie wysokość opłaty przygotowawczej, opłaty administracyjnej i kosztów działań upominawczo-windykacyjnych została ustalona umową pożyczki, a pozwana, składając podpis pod umową, zgodziła się na ich ponoszenie, to jednak swoboda umów nie jest całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. Zgodnie z art. 353¹ k.p.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Analizując zasadność poszczególnych opłat dodatkowych, należy zauważyć, że strona powodowa nie wykazała w toku niniejszego postępowania dwóch okoliczności – po pierwsze, aby opłaty te były rzeczywiście niezbędne z punktu widzenia realizacji obowiązków umowy pożyczki, a po drugie, że poniosła je w wysokości wskazanej w umowie pożyczki. Opłata przygotowawcza w kwocie 975 złotych miała służyć pokryciu poniesionych przez pożyczkodawcę kosztów czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, do których przykładowo należały koszt obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta oraz badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Powód nie podał nawet, czy i ewentualnie w jaki sposób zweryfikował zdolność kredytową strony pozwanej ani nie wskazał, że poniósł z tego tytułu jakiegokolwiek wydatki. W ocenie Sądu, nie można w tym zakresie opierać się wyłącznie na twierdzeniach powoda i samym zapisie umownym.

Opłata administracyjna miała natomiast charakter comiesięcznej opłaty w wysokości 15 złotych i obejmowała czynności związane z zarządzaniem kontem umowy pożyczki, monitorowaniem terminowości obsługi pożyczki, obsługą wniosków klienta, a także usługi contact center dla klienta oraz wysyłki komunikatów sms. Czynności te stanowią przejaw bieżącej działalności powoda jako podmiotu zajmującego się profesjonalnie udzielaniem pożyczek. Opłata ta powinna, podobnie jak w przypadku opłaty przygotowawczej, obciążać pozwanego jedynie w zakresie rzeczywiście poniesionych wydatków, których z całą pewnością nie stanowi gotowość do obsługi wniosków klienta, infolinii (contact center) czy wysyłania wiadomości sms. Powód nawet nie wskazywał, że tego rodzaju czynności były na rzecz pozwanego wykonywane. Samo zarządzanie kontem umowy i sprawdzanie terminowości płatności są czynnościami prostymi, niewymagającymi dużego nakładu czasu i pracy oraz w zasadzie polegają na sprawdzeniu, czy rata pożyczki wpłynęła na rachunek strony powodowej w terminie określonym w harmonogramie spłat.

Istotne jest przy tym, że zgodnie z harmonogramem spłat (vide: k. 26) pozwana zobowiązała się zwrócić pożyczkę w 14 miesięcznych ratach, a wysokość jednej z nich wynosiła od 264,79 złotych do 284,44 złotych. Opłata administracyjna miała być płatna każdorazowo co miesiąc, a opłata przygotowawcza rozłożona proporcjonalnie do liczby rat pożyczki i uiszczana częściowo z każdą ratą. Obie wspomniane opłaty w skali jednego miesiąca wynosiły około 84,64 złotych, podczas gdy rata kapitału pożyczki – 178,57 złotych. Zestawienie powyższych danych jednoznacznie pokazuje, że dodatkowe opłaty obciążające pozwanego stanowią ok. 47% kapitału pożyczki.

Sąd nie znalazł również podstawy do obciążenia pozwanej kosztami działań określonych w umowie pożyczki jako upominawczo-windykacyjne. Nawiązując do treści umowy pożyczki z dnia 24 lipca 2015r., należy wskazać, że w pkt. 13 określono uprawnienie strony powodowej do obciążenia pożyczkobiorcy w przypadku opóźnienia w terminowej

splacie zadłużenia kosztami działań upominawczo-windykacyjnych. Zastrzeżone przez stronę powodową koszty obejmują koszty sporządzenia i wysłania pism wzywających do zapłaty bądź przypominających o tym obowiązku i wynoszą 25 złotych lub 49 złotych, w zależności od tego, które z rzędu stanowią pismo wysłane do pożyczkobiorcy. Zdaniem Sądu, koszty te nie przystają w żaden sposób do obowiązujących powszechnie w obrocie gospodarczym kosztów wspomnianych czynności. Są to koszty nadmierne, a wręcz nawet rażąco wygórowane, nie mają żadnego racjonalnego uzasadnienia i ekonomicznego powiązania z faktycznie poniesionymi wydatkami. Powód narzucił pozwanemu zawyżony taryfikator opłat, kierując się wyłącznie własnym partykularnym interesem. Opłaty te stanowiły nie tylko niczym nieuzasadnioną dolegliwość dla konsumenta, ale przede wszystkim zostały pomyślane jako źródło dodatkowego zarobkowania dla pożyczkodawcy. Dla przykładu można tutaj wskazać koszt przekazania sprawy do postępowania windykacyjnego w kwocie 75 złotych. Umowa pożyczki z dnia 24 lipca 2015r. nie zawiera definicji postępowania windykacyjnego, nie wskazuje, na czym miałyby ono polegać i jakie czynności w jego ramach miałyby być podejmowane, co pozwoliłoby zweryfikować wysokość kosztów w tym przedmiocie. Co więcej, już skierowanie do pożyczkobiorcy monitu i wezwań do zapłaty stanowi przejaw działań windykacyjnych, a więc takich, które zmierzają do wyegzekwowania od dłużnika należnego wierzycielowi świadczenia. Po skierowaniu do pozwanej ostatecznego wezwania do zapłaty i braku spłaty zadłużenia strona powodowa skierowała sprawę na drogę postępowania sądowego, domagając się jednocześnie zasądzenia od strony pozwanej poniesionych z tego tytułu kosztów. Opłata została naliczona w sposób automatyczny po upływie terminu zapłaty określonego w ostatecznym wezwaniu do zapłaty, mimo że faktycznie żadne dalsze działania windykacyjne nie były prowadzone, a przynajmniej nic takiego nie zostało wykazane w niniejszym postępowaniu. W ocenie Sądu, brak jest podstaw do przerzucania na pożyczkobiorcę kosztów prowadzenia windykacji przedsądowej przez podmiot zajmujący się zawodowo udzielaniem pożyczek. Koszty takowe są bowiem związane z normalnym ryzykiem prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie świadczenia usług finansowych i powinny być wliczone przez przedsiębiorcę w koszty bieżącej działalności (każdy pożyczkodawca będący przedsiębiorcą musi się liczyć z tym, że będzie musiał podejmować działania mające na celu odzyskanie udzielonej pożyczki).

Podsumowując powyższe rozważania, Sąd uznał za słuszne żądanie w zakresie kwoty 2.423,57 złotych (sumy niespłaconych rat kapitałowych zgodnie z harmonogramem spłat wraz z odsetkami umownymi).

A zatem Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.423,57 zł na podstawie art. 720 § 1 k.c. (pkt 1 sentencji wyroku). W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu jako pozbawione usprawiedliwionych podstaw. Z jednej strony Sąd uznał, że postanowienia umowy pożyczki nakładające na pozwanego obowiązek uiszczenia opłaty przygotowawczej, opłaty administracyjnej i kosztów działań upominawczo-windykacyjnych stanowią niedozwolone klauzule umowne, a z drugiej są sprzeczne z zasadami współzycia społecznego ograniczającymi swobodę umów (pkt 2 sentencji wyroku).

O odsetkach Sąd orzekł zgodnie z art. 481 § 1 k.c. oraz art. 482 § 1 k.c., uwzględniając w tym zakresie żądanie pozwu. Zgodnie z przywołanym jako pierwszy przepisem jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Stosownie zaś do art. 482 § 1 k.c. od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy (pkt 1 sentencji postanowienia).

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt. 3 wyroku, zgodnie z art. 100 zd. 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

W niniejszym postępowaniu powód dochodził zapłaty kwoty 3.993,45 złotych, a ostatecznie utrzymał się z żądaniem w wysokości 2.775,45 złotych. Oznacza to, że powód wygrał proces w ok. 70%, a pozwana – w ok. 30%.

W skład kosztów procesu poniesionych przez stronę powodową wchodzi: opłata sądowa od pozwu w kwocie 100 złotych, koszt zastępstwa procesowego w kwocie 600 złotych oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 złotych. Z kolei pozwany nie poniósł żadnych kosztów procesu.

Tym samym powodowi należy się zwrot 70% kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, czyli kwota 501,90 złotych. Taką właśnie kwotę zasądzono na jego rzecz od pozwanej tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3 sentencji wyroku).

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Zgodnie z przywołanym przepisem sąd z urzędu nada wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli wyrok uwzględniający powództwo jest zaoczny. Rygor ten nadano również w zakresie zasądzonych kosztów procesu (pkt 4 sentencji wyroku).